

## Ajatuksia pajatoiminnan lopettamisedotusta koskien

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja muut läsnäolijat, sivistyspalveluiden toiminnanalan talousarvio sisältää starttipajan toiminnan lopettamisen.

Lopettamisedotus pohjautuu starttipajan asiakasmäärien laskuun.

Jos päätös toteutuu, se tarkoittaisi käytännössä sitä, että Pälkäneellä ei enää olisi paikkaa, jossa nuori voisi harjoitella arjen taitoja, löytää suuntaa elämäänsä ja saada kädestä pitäen tukea koulutukseen tai työelämään siirtymiseen.

Starttipajan lakkauttamisesta syntyy kunnalle noin 20.000 euron säästö. Starttipajan toimintaan vuonna 2026 on lisäksi kunnan toimesta haettu ja aluehallintoviraston toimesta myönnetty ensi vuodelle 30.000 euroa. Starttipajan lakkautus ei ollut tammikuussa hyväksytyssä talouden tasapainotusohjelmassa, vaan ehdotus on syntynyt kevään jälkeen.

Pajan asiakkaina on ollut paljon eri elämäntilanteissa olevia nuoria. Osa heistä on ollut työttömänä, kun osa taas esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeellä tai sairauslomalla. Pajassa on tänä vuonna ollut mukana viisi nuorta.

Vaikka pajassa käyvien nuorten määrä on vähentynyt, tulisi starttipajan toiminnan mielestäni jatkua, sillä jo yhdenkin nuoren saaminen takaisin koulutukseen tai työelämään maksaa itsensä takaisin. Into ry (<https://www.intory.fi/ajankohtaista/uutiset/tyopajojen-toimintaedellytykset-on-turvettava-nopeasti>) ja Suomen nuorisotyön tilastot (<https://nuorisotilastot.fi/1590/visualisoinnit/nuorten-tyopajatoiminta-2/>) raportoivat, että valtakunnallisesti neljä viidestä nuoresta sijoittuu työpajajakson jälkeen koulutukseen, työhön tai muuhun tarvittavaan palveluun.

Tästä voidaan peukalosäännöllä laskea, että 4 pälkäneläistä nuorta on päässyt työuran syrjään kiinni, kunnan maksuosuuden ollessa 5000 € per nuori. Yksi syrjäytynyt nuori maksaa valtiontalouden tarkastusviraston mukaan yhteiskunnalle 1,2 miljoonaa euroa.

Onko tämä meidän valtuutettujen mielestä hyvää vai huonoa rahankäyttöä?

Toimintaympäristön muutokset kuten oppivelvollisuuden nouseminen 18 vuoteen sekä kuntouttavan työtoiminnan siirtyminen hyvinvointialueille on vaikuttanut pajan käyttäjämääriin, joka vielä esimerkiksi vuonna 2019 oli 20 nuorta vuodessa. Pajatoiminta on 17-29-vuotiaille, joista osa ei ole vielä ollut uuden korkeamman oppivelvollisuuden piirissä.

Valtionvarainministeriö suunnittelee tällä hetkellä kuntouttavan työtoiminnan siirtämistä takaisin kunnille vuoden 2027 alusta. On totta, että jos näin kävisi ja pajatoiminta olisi ajettu Pälkäneellä alas, rahoitusta voisi hakea uudestaan AVI:ltä. Kuitenkin kokenut ja asiaan paneutunut työntekijä olisi menetetty, samoin kuin vakiintuneet ja toimivat toimintatavat, ja pajatoiminta olisi kehitettävä tyhjistä uudestaan.

Lisäksi lainaan kuntastrategiaa ”Palveluita pyritään järjestämään hyvinvointivaikutuksia ennakoiden ja syrjäytymistä ehkäisten. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat asukasryhmät.” Ei voida varmastikaan sanoa, että starttipajan lopettaminen tukisi tätä strategian kohtaa.

Lopettamisehdotus pohjautuu starttipajan asiakasmäärien laskuun, mikä onkin tosiasia. Nuorisotyöttömyys on Pälkäneellä erinomaisella tasolla. Pälkäneen alueella on myös muuta tukea työttömille, vaikkakaan ei yhtä kokonaisvaltaista kuin pajatoiminta, joka voidaan nähdä myös syrjäytymisen ehkäisynä eikä pelkästään työllisyydenhoitona.

Kuitenkin monet seikat puoltavat pajatoiminnan jatkumista:

- pääosa rahoituksesta on jo varmistunut
- jokainen nuori on tärkeä, ja jos yksikin nuori pääsee työuran syrjään kiinni pajatoiminnan avulla, on se fiksua rahankäyttöä verrattuna sakkomaksujen maksusta työllisyysalueelle
- pajatoimintaa suoraan korvaavaa toimintaa ei Pälkäneellä sellaisenaan ole olemassa
- on hyvin mahdollista, että pajatoiminnan tärkeys nousee jälleen vuoden 2027 alusta, ja lopettamalla toiminta nyt, koko toiminta pitäisi silloin aloittaa uudelleen tyhjästä
- starttipajatoiminta toteuttaa kunnan strategiaa konkreettisesti pitämällä huolta heikoimmassa asemassa olevista

On siis hyviä syitä sille, että pajatoimintaa jatketaan vuonna 2026. Annetaan vetäjälle mahdollisuus kartoittaa tilanne ja ryhtyä toimenpiteisiin varmistaakseen, että kaikki pajaa tarvitsevat nuoret todella löytävät sinne. Ja ehditään varmistamaan, että ketjut ohjaukseen pajalle ovat selkeät ja toimivat. Mikäli uudet toimintaympäristön muutokset eivät toteudu ja pajan käyttöaste jää matalaksi, jää kunnalle aikaa strategisesti suunnitella toimintatavat, joilla yksikään nuori ei jää vaille tukea pajatoiminnan päätyttyä.

Esitän, että talousarviota muutetaan niin, että pajatoiminta ei pääty vuoden 2026 alkuun, vaan se jatkuu ja sen kustannukset lisätään TA 2026 -ehdotukseen sivistyspalveluiden toiminnanalan osuuteen, nostaen kunnan talousarvion kuluja 20.000 eurolla.